

NOTTEBOOM

ACTUEEL uitgave februari 2022

Zie je die lach?
Gelukkig ben ik
Als je me vriendelijk groet,
mij steeds beschermt en voor gevaar behoedt.
Als een zacht gehinnik de leegte vult,
getuige van een diepe band, met liefde en geduld.
Bij het wapperen van witte manen in de wind,
een beeld van iets zo dierbaars en mij zo bemind.
Als wij samen ten velde gaan,
door de natuur, door gras en ritselend graan.
Als je me eerlijk en met zacht gemoed aanziet,
Er telkens voor me staat, bij vreugde en verdriet.
Gelukkig ben ik pas als jij ook gelukkig bent
want tenslotte is dat mijn grootste bekommernis.
Want, ik ben wie ik ben
Ik ben de koning te rijk

Inhoud

In de kijker	3
Stafke heeft voor u gelezen	6
Intussen in De Meander.....	8
Foyer.....	10
In de buurt	11
Geschiedenis van de wijk.....	12
Bistrot Nottebohm – zondag 12 februari	27
Gedichtenhoek.....	28
Januari in beeld.....	29
Activiteitenkalender	32
Data om alvast in je agenda te zetten	33

In de kijker

Donderdag 2 februari : Lichtmis in café Biart

Er is geen vrouwke zo arm, of ze maakt op lichtmis haar panneke warm. Lekker pannenkoeken worden gebakken in café Biart.

Dinsdag 7 februari : Verwennamiddag deluxe

Van 14u30- 16u30 zorgen de leerlingen van klas 3 Haar en schoonheidszorg van Denise Grésiac voor een ontspannende namiddag. Schrijf je in bij Team wonen en leven. (max 15 personen)

Dinsdag 14 februari : Valentijnslunch voor koppels

Op Valentijn wordt de liefde/vriendschap gevierd, dit met een prachtig menu klaargemaakt door Chef Sven. Echtparen hebben een uitnodiging gekregen en kunnen zich inschrijven tot 7 februari. Ook op de afdeling wordt er met elkaar gevierd.

Kookworkshop met Ann en Yasmin dinsdag 21 februari 10u

Samen koken en daarna tafelen. Enkel voor ingeschreven bewoners. In de Linde 1AB.

Vrijdag 24 februari : Tablet café vanaf 10u-12u

Heb je een tablet en wil je er graag beter mee leren werken ? Schrijf je dan zeker in voor het tablet café *voor 17 februari.*

CARVAVAL CONCERT

DINSDAG 21 FEBRUARI

14U30

Café Biart

Als woorden tekort schieten begint onze muziek

Wij zijn vader en zoon, maar zijn als broers met elkaar. Met onze jarenlange ervaring en vele leuke repetities zijn we erin geslaagd een wervelwind van dansbare covers te brengen. Meezingen en meedansen is onze leuze.

Iedereen welkom !!

Campagne : “samen tegen isolement “

Schrijf u zo snel mogelijk in

De opticiens zal bij ons komen op
7 maart 2023 vanaf 10 uur voor de gratis controle
van het zicht.

**Aangezien de aantal plaatsen beperkt zijn, stellen
wij het op prijs als u uw deelname vóór
28 februari 2023 bevestigt en uw contactgegevens
bij de receptie noteert aub.**

Tot ziens!

DE MOBIELE ZORGGROEP

Opticiens - Audiciens - Mondzorg | bij u thuis

Stafke heeft voor u gelezen

© Dave Van Laere

Het Schoonselhof

Een plek om even stil te staan

De herfst, en dan vooral de periode rond Allerzielen, nodigt veel mensen uit om rust te komen en te mijmeren over het leven. De drukke zomermaanden zijn achter de rug en ook de natuur vertraagt om zich klaar te maken voor de winter. Wij nemen je dit jaar graag mee naar een van onze favoriete plekken om tot rust te komen en stil te staan bij het leven en de dood. Welkom op het Schoonselhof!

Van hof van plaisantie naar begraafplaats

Het Schoonselhof wordt wel eens het Père-Lachaise van Antwerpen genoemd, en terecht. Het is een prachtige parkbegravingplaats met heel wat bekende namen op de impressionante grafzerken. Toch is hier niet altijd een begraafplaats geweest. Het domein was in de 14e eeuw in het bezit van een zekere Jan van Wilrike of van Sconsele die er een hoeve op zette. Doorheen de eeuwen die volgden werd het gebouw uitgebreid en verbouwd tot er in de 16^e eeuw een klein kasteeltje stond. Hoewel het domein tot begin 20^e eeuw in het bezit was van heel wat verschillende rijke Antwerpse families, verwijst de naam Schoonselhof nog steeds naar zijn eerste eigenaar.

Bron: origin.eu

Hoe het dan een begraafplaats werd? Ook daarvoor hebben we een stukje geschiedenis nodig. Van oudsher lag het stadskerkhof van Antwerpen aan de voet van de kathedraal, waar nu de Groenplaats is. Eind 18^e eeuw kwam er om hygiënische redenen een verbod op begraafplaatsen binnen

de stadsmuren. Een nieuwe begraafplaats werd daarom geopend op het Kiel. Dit kerkhof werd echter snel te klein en ondanks enkele uitbreidingen besloot de stad dat er een andere oplossing moest komen.

Bron: nagenet.org

Kiel. — Le Cimetière. Het Kerkhof.

Die vonden ze op het Schoonselhof. In 1911 kocht de stad het kasteel en park op en vanaf 1936 nam het de rol van het Kielkerkhof over.

Bekende koppen en monumentale zerken

Schrijvers, muzikanten, politici, ze vonden allemaal hun laatste rustplaats op het Schoonselhof. Van Herman de Coninck en Paul van Ostaijen tot La Esterella, wie over de begraafplaats loopt, komt ongetwijfeld heel wat bekende namen tegen. Wie hier graag meer over weet kan beroep doen op de wandeling 'Schoonselhof Beroemd'. Via de Antwerp Museum App kan je de wandeling downloaden. Hiermee krijg je een route langs enkele belangrijke graven én kom je meer te weten over deze bijzondere figuren.

Bron: langzullenwelezeq.be

Als eerbetoon aan de schrijvers die hier rusten, werd ook het project 'Zo spreken de doden' in het leven geroepen. Hiervoor werden 19 gedichten van hen over het domein verspreid. Je kan je verwachten aan werk van Paul van Ostaijen, Maurice Gilliams, Willem Elsschot, ... Vraag aan het onthaal zeker naar de infobrochure en route van deze gedichtenwandeling.

Bron: experienceantwerp.be
© Frederik Beyens

Tot slot vind je een enorme diversiteit op het Schoonselhof. Er is een Joods gedeelte, een Islamitisch gedeelte en er werden ook militaire begraafplaatsen voorzien. Begin 20^e eeuw bracht men ook heel wat grafmonumenten van het oude Kielkerkhof naar hier. Wedden dat je deze impressionante 19^e-eeuwse grafzerken er zo tussenuit pikt?

Bron: photography-to-remember-ww-one.com

Een oase van natuur en rust

In het Schoonselhof vind je net zoveel gewone wandelaars als mensen die een overledene komen

eren en dat begrijpen we erg goed. Naast de begraafplaatsen heeft het domein een prachtig park. De omgeving van het kasteel werd al in 1943 beschermd als landschap. Ook vandaag kan je hier vanop de verschillende wandel- en joggingpaden genieten van prachtige dreven, vijvers, stukken bosland en een uitzonderlijke biodiversiteit.

Bron: geertdebrander.com

Een tiental jaar geleden startte er een project om extra in te zetten op deze biodiversiteit. Dankzij een goed uitgedacht maaibeleid en de stopzetting van bemesting komen er nu meer en meer zeldzame plantensoorten voor. Een leuke bonus is dat er daarom regelmatig schapen ingezet worden om de grasstranden te begrazen.

Zelf op ontdekking?

Zeker doen! Op deze bijzondere plek weten leven en dood harmonieus naast elkaar te bestaan en kom jij allicht helemaal tot rust. Tot de laatste zondag van oktober kan je het Schoonselhof dagelijks betreden van 8 tot 20 uur, in de wintermaanden van 8 tot 17.30 uur.

Stafke

Intussen in De Meander

De meander is het dagverzorgingscentrum van Nottebohm. Kent u nog thuiswonende ouderen die nood hebben aan ambulante ondersteuning? Altijd welkom, maak wel een afspraak 03/259.18.19 – demeander@nottebohm.be

Hoe ziet een dagje in de Meander er uit?

Tijdens de dag is er een gevarieerd aanbod van activiteiten. Indien nodig wordt het verblijf in het centrum gecombineerd met een revalidatieprogramma (kinesithherapie, ergotherapie, logopedie).

09u00 - 10u00: Onthaal met koffie of thee (eventueel ontbijt)

10u00 - 11u30: Activiteit of therapie

12u00 - 13u00: Middagmaal

13u00 - 14u00: Mogelijkheid tot rust

14u00 - 16u00: Activiteit of therapie

15u00: Koffie of thee

16u00 - 16u45: Vertrek naar huis

Foyer

Voor de bewoners van de Foyer op 2B is er een ander activiteitenprogramma. In een vaste structuur zijn weerkerende rustmomenten en activiteiten aanwezig. Vanuit de foyer nemen bewoners ook deel aan activiteiten die elders in het woonzorgcentrum doorgaan. Maandelijks komt Frank met zijn accordeon. Hieronder een overzicht van een mogelijke weekplanning.

Dag	Voormiddag	Namiddag
Maandag	Krant	Muziek of beweging
Dinsdag	Kookactiviteit - Soep	Lekkernij
Woensdag	Quiz	Muziek beluisteren of wandeling in de tuin
Donderdag	Krant	Reminiscentie (koffiekllets over vroeger)
Vrijdag	Eucharistie	Creatief samenzijn
Zaterdag	Krant	Film
Zondag	Krant	Koffie en gebak

Enkele sfeerbeelden :

In de buurt

Nieuwjaarsreceptie

Koffie hertoghe

Geschiedenis van de wijk

In oktober vorig jaar heb ik een persconferentie bijgewoond in Brussel met als thema BRUSSEL, ART NOUVEAUARCHITECTUUR 130 JAAR . Het wordt een heel interessant programma met de mogelijkheid om prachtige art nouveau interieurs te bezoeken. De initiatiefnemers willen de herdenking doortrekken naar gans België. Bij mij ging er een belletje rinkelen dat we in Antwerpen mogen spreken van 125 jaar art nouveau architectuur. Van de grote Brusselse figuren zoals Victor Horta, Paul Hankar en de Antwerpenaar Henry Van de Velde zijn er realisaties te vinden in onze Scheldestad. Sommige bestaan nog, andere zijn afgebroken. Hierover ga ik niet verder uitweiden. Het is de bedoeling om in 2023 een boek te publiceren met de belangrijkste art nouveau realisaties. Een twintigtal architecten en interieurdecorateurs hebben deze stijl gebruikt in hun architectuur. 1898 is voor Antwerpen een belangrijke datum waarbij verschillende art nouveau woningen zijn gebouwd. Volgende architecten zijn hiervan de voortrekkers geweest : Alexis Van Mechelen met de Amerikalei 193, Jos Bascourt met het huis 'Boreas' in de Transvaalstraat en architect E. Stordiau met de Generaal Van Merlenstraat.

En in de omgeving Hertoghe

Wanneer je de uitgang neemt van het woonzorgcentrum Nottebohm (gebouw ontworpen door Jos Bascourt in 1900) heb je een prachtig zicht op vier burgershuizen in de Biartstraat. Het zijn de huisnummers 13, 15, 17 en 19. De rechtse drie hebben kenmerken van de art nouveaustijl en nr. 15 heeft nog zijn originele art nouveauvoordeur. Links om de hoek in de Karel Oomsstraat de nrs 67, 65 en 63 en dan nog eens links de Desguinlei in met huisnrs 82, 80, 78, 76 en het groepje 70, 68, 66 en verder achter de knik de nrs. 58, 56, 54, 52. Allen zijn ze gebouwd in 1910-1911.

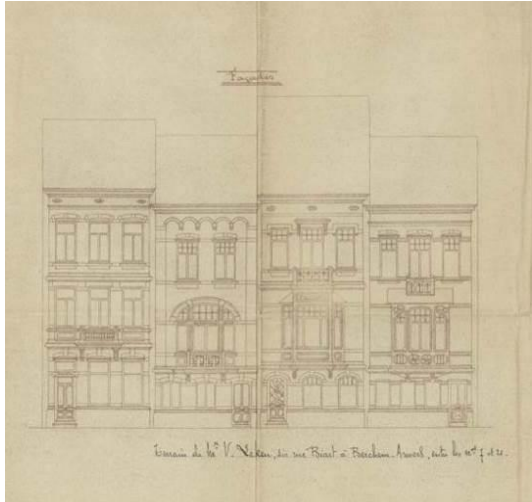
Wanneer je deze huizengroepen bekijkt, merk je dat de architectuurstijl van één architectenbureau zou moeten zijn.

Biartstraat 13, 15, 17 en 19

Voordeur in art nouveau , Biartstraat 15

*Bouwaanvraag Biartstraat 13,15,17 en 19
Felixarchief 956#5374*

*Karel Oomsstraat 63, 65 en 67 en Hof van
Biart, gesplitst in twee eigendommen.(foto
van 1952) en Desguinlei nr 82 en 80*

*Desguinlei nrs 70,68 en 66 in silezische
baksteen. Kleur geel met rood.*

Houten art nouveauballustrade nr 70

Eerst een beetje voorgeschiedenis

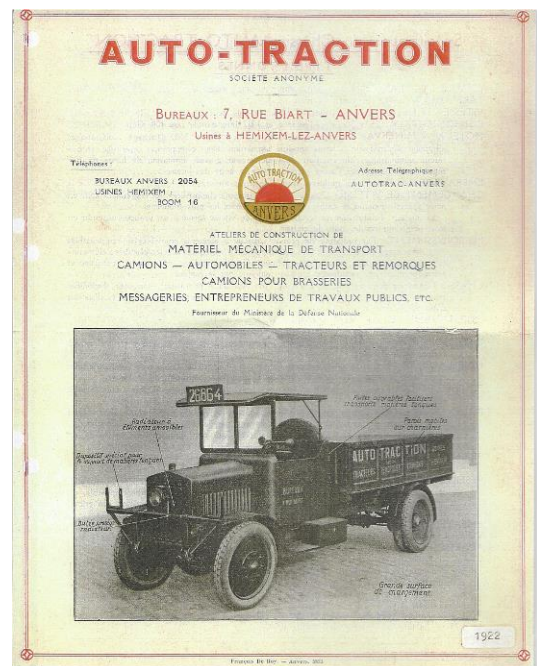
Het hierboven beschreven huizenblok en ook het domein Nottebohm zijn aangelegd in het vroegere landgoed van het kasteeltje Biart dat nog gedeeltelijk bestaat in de Karel Oomsstraat nr. 69. Dit domein liep tot aan de Generaal Lemanstraat en was 3,5 ha groot. In 1875 zijn hierin de Biartstraat en de Bronstraat (tot 1912, Somersstraat) getrokken. U kunt het al raden. De waarde van de gronden binnen de Brialmontomwalling waren sterk in waarde gestegen. Wonen, industrie, een ziekenhuis, manèges en veel cafés waren de vooruitgang. In 1898 wordt de eerste vestiging van de latere autofabriek van Minervafabriek op de hoek van de Biartstraat gebouwd (nu Albert Heyn). Een groot gedeelte van het domein van de familie Biart komt in handen van een zekere Charles De Volder. Hij splitst in 1884 het kasteeltje Biart in twee gedeelten. De hoek met de Desguinlei wordt café in de Graaf van Vlaanderen en later café Wezenberg. In 1960 wordt dit gedeelte afgebroken voor het huidige hoekhuis. In 1907 wordt een groot gedeelte van het oude gebied weer verkocht

aan een Majoor van het 5de linie-regiment en oud koloniaal in Belgisch Kongo , Victor Lekeu. In 1910 vraagt de heer Lekeu aan architect Georges Matthysens om van het kasteeltje van Biart terug één woonhuis te maken. Dit plan is echter niet doorgegaan wel een aantal verbouwingen in het interieur. Hij laat ook in het bouwblok Biartstraat, Karel Oomsstraat en Desguinlei , 17 burgershuizen bouwen voor verhuur en naast het kasteeltje een chauffeurswoning ook door Georges Matthysens. Het zijn de huizengroepen die in vorige alinea zijn aangehaald.

Mogelijk is het vroegere art nouveaugebouw met doorgang en magazijnen in de Biartstraat nr. 7 ook voor Lekeu gebouwd. Het is echter afgebroken. Al de eigendommen van mijnheer Lekeu worden verkocht op een openbare verkoping op 21 september 1921. In de Biartstraat nr 7 wordt het bureel van Auto-Traction ingericht. Of ze ook eigenaar waren heb ik niet kunnen nagaan in het Felixarchief door de cyberaanval op de Antwerpse stadsdiensten. De ateliers zelf waren in Hemiksem gevestigd. Auto Traction werd in 1920 opgericht als een aparte NV met financiële steun van enkele directieleden van Minerva. De firma produceerde 'tractors' en aanhangers onder licentie van Chenard Walker en de motors kwamen van Minerva. De vennootschap werd in 1925 opgeslorpt door Minerva Motors. Het gebouw in de Biartstraat nr. 7 heeft daarna verschillende bestemmingen gehad.

Biartstraat in 1952 met pand nr 7

reclame voor Auto-Traction

In oktober vorig jaar heb ik een persconferentie bijgewoond in Brussel met als thema **BRUSSEL, ART NOUVEAUARCHITECTUUR**

Wie is architect Georges Matthyssens.

Een foto hebben we van hem nog niet gevonden, wel zijn mooie handtekening op de gevel van de Jezusstraat nr. 16-18A waar ook het kantoor was van de maatschappij L'Épargne Immobilière, waarvan hij afgevaardigd bestuurder-directeur was. Hij heeft tal van burgershuizen ontworpen in Antwerpen, Berchem, Mortsel en Borgerhout. En een mouterij in Mechelen.

Hij was de zoon van de bekende arts en politicus Franciscus Johannes Matthyssens (° Antwerpen 22 december 1811 - + Antwerpen 19 mei 1870) en Maria-Anna-Christina Van Lamoen. Hij had vijf broers en één zus. Georges werd geboren te Antwerpen op 27 januari 1855 en overleed op 17 december 1921 op Schotenhof (Schoten) . Wanneer ik mijn collega Marcel Windey meer familiegegevens vroeg over Georges, kwam hij met de mededeling dat er over de echtgenote wel interessante informatie te vinden is. Haar bespreken we verder in dit artikel. Georges was gehuwd op 30 augustus 1881 te Antwerpen met de componiste Maria Schewyck (° Antwerpen 20 april 1861 - + Kingston-Hampton (GB) op 31 juli 1916) . Voor zover ik heb kunnen nagaan hadden ze één dochter. Georges Matthyssens was lid sinds 1881 van de Kon. Bouwmaatschappij (KMBA) te Antwerpen en ook lid van de Koninklijke Maatschappij van de Antwerpse Bouwmeesters. Zijn opleiding zal hij genoten hebben op de Antwerpse Academie. Dit moet nog verder onderzocht worden en ook wie zijn klasgenoten waren. Hij is alleszins opgegroeid in een intellectueel en muzikaal milieu.

handtekening van G. Matthyssens op de gevel van Jezusstraat nr 16

portret van Maria Schewyck (collectie Letterenhuis)

Franciscus Johannes Matthyssens

Zijn vader, Franciscus Johannes had in Parijs natuurwetenschappen gestudeerd en deed in 1833 zijn examen voor dokter in Gent. Hij vestigde zich in Antwerpen in de Lange Nieuwstraat nr. 3 (hoogstwaarschijnlijk op het Sint-Niklaaspleintje), werd een gewaardeerd gemeenteraadslid en was actief in de Vlaamsgezinde kring rond Hendrik Conscience. In 1845 is hij kandidaat bij de eerste zelfstandige flamingantische verkiezingslijst in Antwerpen. Hij zat in de commissie van openbare werken op het moment dat de plannen op tafel werden gelegd voor de vergroting van Antwerpen of beter gezegd het afbreken van de Spaanse Vesten en de Zuidercitadel. Waar hij groot voorstander van was. Alsook was hij medestichter van het Antwerps geneeskundig genootschap en de Hogere Handelsschool waar hij professor geschiedenis van de handelsproducten was. In zijn klaslokaal had hij tentoonstellingskasten van koloniale waren. Het is de basis van het latere museum van koloniale waren in de Vriërestraat. Hij ijvert ook voor de bouw van een Nederlandse Schouwburg in Antwerpen en is voorzitter geweest van de rederijderskamer de Olijftak. Hij heeft verschillende wetenschappelijke werken vertaald in het Nederlands. We hebben deze gegevens kunnen terugvinden in het tijdschrift 'De Vlaamsche School' van 1870. Heel interessant tijdschrift dat te raadplegen is op internet. In een nummer van 1866 wordt zelfs een afbeelding van hem gepubliceerd. Op zijn begrafenis waren heel wat prominenten aanwezig waaronder Hendrik Conscience. Het was een stoet van dertig koetsen tussen de Sint-Jozefkerk en de begraafplaats van Sint-Willibrordus.

*Portret van Franciscus Johannes
Matthyssens*

Maria Schewyck of Maria Matthyssens.

Is de echtgenote van architect Georges Matthyssens. Vanaf haar huwelijk gebruikt ze de achternaam van haar echtgenoot. Zij was één van de populairste Vlaamse componisten uit het einde van de 19de, begin 20 ste eeuw. Jan De Wilde en Hannah Aelvoet hebben een uitgebreid artikel over haar muziekleven geschreven. Je kan het raadplegen op internet op de website van Studiecentrum Vlaamse Muziek (SVM). Het volledig artikel overnemen zou ons te ver leiden. We onthouden wel dat

ze een muzikale opleiding heeft gekregen bij Jan Blockx, Emile Ergo, Emile Wambach en Flor Alpaerts. Veel van haar composities werden gezongen op liedavonden. In 1909 werd het liedje 'Schoentje lap' op tekst van Ernest De Weert gehonoreerd als eerste prijs in de liedwedstrijd van de Stad Antwerpen. De partituur was een groot succes in de muzikwinkels en de beiaard van de kathedraal speelde de melodie om het uur. Onze burens in de Haantjeslei, stokerij F.X. de Beukelaer bracht een postkaart uit met op één zijde een schoenmaker en de andere zijde het lied en een reclame van Elixir d'Anvers natuurlijk. Een ander lied dat nog lang gezongen is op tekst van Lambrecht Lambrechts is 'Omdat ik Vlaming ben'. Zij componeerde ook enkele orkestwerken. In de liedbundel 'Choses d'âme' bundelde Maria Matthyssens liederen op gedichten van Gustave De Graef (1852-1932). Bekende Antwerpse kunstenaars zorgden voor de illustraties van deze uitgave. Met het uitbreken van WO1 vluchtte de familie Georges Matthyssens naar Engeland. In London werd haar laatste werk uitgevoerd 'Jamais' op tekst van de Belgische volksvertegenwoordiger Antoine Borboux. Haar overlijden in 1916 is mysterieus. Ofwel door ziekte of bezweken na een overval. Georges Matthyssens komt als weduwnaar terug naar België.

prent uitgegeven door F.X. de Beukelaer
'Schoentje Lap'

Input caption text here. Use the block's Settings tab to change the caption position and set other styles.

Het oeuvre van architect Georges Matthyssens.

Er was in Antwerpen nog een tweede architect Matthyssens, Franciscus, geboren op 21 januari 1872 te Antwerpen en geen familie van Georges voor zover we hebben kunnen nagaan. Ook het boekje

'Bijdrage tot de geschiedenis van de Lei' een uitgave van 1933 is geschreven door een zekere Frans Matthyssens. Of dit de tweede architect is, hebben we niet kunnen achterhalen.

We kunnen niet alle bouwwerken en ontwerpen van Georges Matthyssens bespreken, maar er zijn toch een paar opmerkelijke ontwerpen of opdrachtgevers.

De eerste ontwerpen van Georges Matthyssens zijn classicistisch of in neo-vlaamse renaissancestijl. Voornamelijk te vinden vanaf 1880 op het Antwerpse Zuid. Eén van zijn eerste gekende bouwprojecten is in opdracht van zijn moeder, weduwe Matthyssens – Van Lamoen. Het is een meergezinswoning op de Vlaamsekaai nr. 32 in neo-Vlaamse renaissance. De gevel is rijkelijk versierd met natuursteen. Matthyssens gaat hier reeds zijn naam laten beitelen op de gevel, alsook de steenhouwer 'Fr. Biron Tailleur de Pierres Berchem Anvers'. Matthyssens zal nog 6 andere panden bouwen op de Vlaamsekaai.

Vlaamsekaai nr. 32

Reeds in 1881 bouwt hij als 25-jarige een statige bouwmeesterswoning in de Sint-Jozefstraat nr. 13. Boven de voordeur komt een schild met passer. Hij laat duidelijk merken aan de voorbijganger dat hier een architect woont. Ook een meer dan levensgrote Hercules in leeuwenhuid siert de gevel. In de tuin bouwt hij in 1900 nog een galerij die verbinding geeft met een 'cabinet de travail'.

*Bouwmeesterswoning in de Sint- Jozefstraat
nr. 13*

In 1885 krijgt hij een opdracht voor een kantoorgebouw, conciërgewoning, stallingen en opslagplaatsen op een groot stuk bouwgrond in de Schaliënstraat – Namenstraat op het Zuid. De opdrachtgever is Franz Hüger (1827-1899). Een scheepsmakelaar en oorspronkelijk uitbater van de Antwerpse paardentram en van rederij Flandria. Franz Hüger is in de belangstelling gekomen door de bouw van zijn indrukwekkend kasteel in Grobbendonk. In de volksmond 'den Huger' genoemd. Dit kasteel dat nog altijd bestaat als ruïne is ontworpen door de gebroeders Ernest en Eugeen Dieltiens tussen 1880- 1890. De mooie grafkapel van Franz Hüger is te vinden op het kerkhof van Berchem. De dochter Maria Hüger huwt in 1874 met Louis Edward Oedenkoven. Hij is de zoon van de burgemeester van Borgerhout Henri Oedenkoven (1823-1971) gehuwd met Sophie de Roubaix (1822-1912). De familie Oedenkoven was bekend van de kaarsenfabriek 'Den Bougie' in Borgerhout. De aanverwanten John Andrae – de Roubaix Maria hadden een kasteeltje in de Karel Oomsstraat tussen Von der Becke-Marsily en Fuchs -Conard (later kasteel Karel Ooms). Het werd in 1927 onteigend voor de aanleg van de Jan Van Rijswijcklaan. Ongeveer te situeren aan het appartementsgebouw hoek Karel Oomsstraat- Jan Van Rijswijcklaan. Louis Edward Oedenkoven kreeg in 1902 een prachtige grafkapel op het kerkhof van Berchem waar ook zijn vrouw Maria Hüger is bijgezet in 1940. Tijdens WOII werd de kapel als doorgangsstation gebruikt voor weerstanders. Jammer genoeg is deze kapel ook afgebroken in de jaren negentig.

Kasteel Hüger in Grobbendonk

Kasteeltje Andrae-de Roubaix in de Karel Oomsstraat. Net voor de afbraak in 1927.

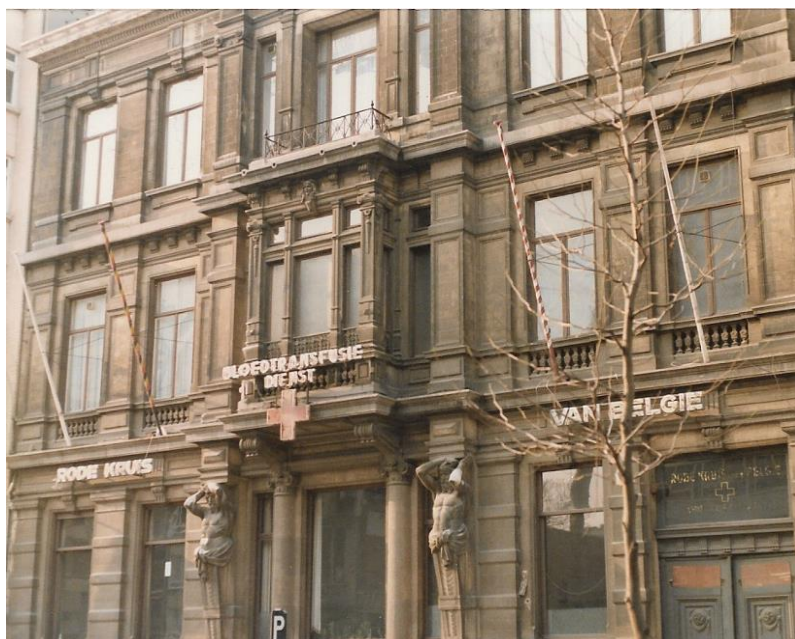
Bouwen voor de elite

Een van zijn grootste herenhuizen die architect Georges Matthyssens ontworpen heeft in 1889 is een woning voor Georges Castlot en Alice, Natalia Schmitz op de Belgiëlei nr. 34. In 1984 had ik nog het geluk het prachtige herenhuis te bezoeken en heb ik ook een foto van de gesigneerde voorgevel kunnen nemen. Hierop bevonden zich kariatiden die gebeeldhouwd waren door Alfons Van Beurden. Het gebouw is afgebroken na veel protest eind de jaren tachtig voor een nieuwe provinciale zetel van het Rode Kruis. Het was een periode dat zelfs de Bourlaschouwburg en het Centraal Station op de lijst stonden voor afbraak. Ook in de buurt van Domein Hertoghe en Koning

Albertpark zijn verschillende herenhuizen en kasteeltjes moeten sneuvelen in die periode. Daar gaan we het in een latere rubriek nog eens over hebben. De vader van Georges Castelot had een suikerfabriek in Lier en Antwerpen. Georges start een kandijfabriek in Roosendaal. De suikerhoek van Nederland genoemd. Er waren in de omgeving meer dan 20 suikerfabrieken. Voornamelijk opgericht door Belgische investeerders. Georges Castelot is overleden te Brussel in 1900. De volgende eigenaar is Graaf Louis de Brouchoven de Bergeyck (1871-1938). Gehuwd met Marie Louise Moretus-Plantin (1873-1926) Zij hadden 13 kinderen, waarvan de oudste René gesneuveld is in 1918. De graaf heeft ook 4 maanden gouverneur geweest van de Provincie Antwerpen (1907-1908). Hij heeft zijn ontslag gegeven om zijn vader te kunnen opvolgen als volksvertegenwoordiger. De familie had als buitenverblijf het nog bestaande kasteel Vrieselhof in Oelegem. Nu Provinciaal domein. In 1928 huwt hij met Alix de Roest d'Alkemade. In de portrettengalerij van het Provinciehuis kan je zijn afbeelding zien. Momenteel is er een tentoonstelling 'Portretten uit de provinciale collectie' Tot 10 maart 2023. Het portret van huidig gouverneur Cathy Berx, geschilderd door Naima Aouni, is te bewonderen vanaf februari.

Nog even naar de familie Castelot. In 1906 huwt de dochter van Georges Castelot- Schmitz. (Gabrielle Celine Alice Castelot, dichteres) met Paul Storms, koopman in hout. Hij is de zoon van Raymond Storms en Fontaine Paulina van de Rue de la Pépinière nr. 18 (nu Koningin Elisabethlei) en was Président van de Soc. Royale d' Harmonie.

Bij het uitbreken van WO1 vlucht Gabrielle Castelot met de twee kinderen naar Frankrijk. De twee kinderen geboren in de Lange Lozanastraat nr. 262 zullen in Frankrijk een belangrijke carrière uitbouwen. Ze gebruiken echter de achternaam van hun moeder als pseudoniem. De ouders leefden gescheiden. André Castelot wordt een bekend historicus en Jacques een acteur. Over de familie Castelot is heel wat te lezen op internet. Boeiende familiegeschiedenis.

Herenhuis gebouwd in 1889, Castelot- Schmitz op de Belgïelei nr. 34 (foto 1984)

Beïnvloed door de art nouveau

Het is pas vanaf 1902 dat we bij Georges Matthysens een architectuur krijgen in eclectische stijl met Moorse invloeden. Dit geldt voor de woning van de Amerikalei nr. 203. In de Korte Leemstraat nr 10 bouwt hij een burgerhuis in 1906 in art nouveaustijl. De gevel is opgebouwd met silezische bakken en blauw geglazuurde baksteen. De naam verwijst naar fijne witbakkende klei uit Silezië. De architect of bouwheer had de keuze uit witte, lichtgele, gele en rode bakstenen. Georges Matthysens zal deze verschillende kleuren toepassen in de woningen van het bouwblok van de Biartstraat. Op deze manier werd er meer kleur in het straatbeeld gebracht. In 1906 bouwt hij voor zichzelf een nieuwe woning in de Korte Leemstraat nr 12 in neoclassicistische stijl. Achter zijn vorige woning in de Sint -Jozefstraat. De beaux-artsstijl wint ook terug belangstelling en is ook erg geliefd bij de betere burgerij. De statige woning Arthur Goemaerelei nr. 50) is daar een goed voorbeeld van. Ontworpen in 1913 door Georges Matthysens. Voor deze architectuur heb je wel de dure natuurstenen voorgevel nodig met veel sculptuurwerk. De Korte Leemstraat is voor mij de start geweest in het onderzoek naar de familie Biart. Op nr. 2 woonde Geo. Biart. In 1983 heb ik hem een bezoek kunnen brengen en heeft hij mij de stamboom en de verdere contactgegevens van de familieleden bezorgd, waaronder de heer Guy Biart die het familiearchief bewaard. In een latere rubriek gaan we u nog heel wat interessante informatie kunnen bezorgen over deze familie en Antwerpen.

Art nouveauwoning in de Korte Leemstraat nr 10 met links G. Matthysens tweede bouwmeesterswoning.

Woning Arthur Goemaerelei nr. 50

Een grafmonument voor een wetenschapper

Georges Matthysens heeft niet alleen huizen ontworpen maar ook met zekerheid één grafzerk die ook gesigneerd is met zijn naam. Het betreft de bekende ingenieur- wetenschapper François Van Rysselberghe. (°Gent 1846- + Antwerpen 1893) broer van de bekende kunstschilder Theo Van Rysselberghe en de architecten Octave en Charles Van Rysselberghe. François was doctor in de wetenschappen en verbonden als meteoroloog bij de Koninklijke Sterrenwacht te Ukkel. Hij heeft een belangrijke stap gezet in de ontwikkeling van de telegrafie en telefonie. Op de Wereldtentoonstelling van 1885 in Antwerpen konden bezoekers via het 'systeem Van Rysselberghe' een concert beluisteren dat gelijktijdig werd uitgevoerd in Brussel. Hij gaat zich ook toeleggen op de ontwikkeling van elektriciteit. Zo krijgt hij een concessie voor een elektriciteitsmaatschappij in Antwerpen. Hij komt in 1892 in Antwerpen wonen met zijn gezin en overlijdt er op 46-jarige leeftijd. Van de hand van zijn broer Theo is een mooi familieportret bekend van de weduwe met de kinderen. Zijn zoon Max was ook ingenieur en gaat in 1897 mee aan boord van de RV Belgica voor de Belgische Antarctische Expeditie onder leiding van Adrien de Gerlache. Het is dankzij de uitvindingen op het schip van Max, dat de bemanning de expeditie overleefd heeft en ook is kunnen terugkomen. Boeiend verhaal op Wikipedia over Max Van Rysselberghe.

Het grafmonument van François Van Rysselberghe dat Georges Matthysens heeft ontworpen is te zien op het kerkhof Schoonselhof (perk Y, rij 19).

Grafmonument François Van Rysselberghe

*portret Fr. Van Rysselberghe
en afbeelding systeem Fr.
Van Rysselberghe*

Het "systeem Van Rysselberghe",
gedemonstreerd tijdens de
[Wereldtentoonstelling van 1885](#) in Antwerpen.
Bezoekers konden via telefonie een concert
beluisteren dat tezelfdertijd in Brussel werd
uitgevoerd.

Handels- en kantoorgebouw in art-nouveaustijl.

Georges Matthysens krijgt op de Meir in Antwerpen twee belangrijke opdrachten. Voor de heer G. Wynen een handels-en kantoorgebouw met tentoonstellingszaal op de Meir 47. Dit gebouw is opgericht in 1910 in beaux-artsstijl. Later komt hier veilinghuis Campo. Imposanter is het hoekgebouw met de Lange Klarenstraat uit 1913 in florale art-nouveaustijl. Uitzonderlijk is het smeedwerk. Verschillende internationale invloeden zijn terug te vinden in dit smeedwerk. Zo wel de art nouveau van de Ecole de Nancy als de Duitse of Weense art nouveau of jugendstil. Het winkelinterieur was beschermd maar is in 2001 leeggehaald. Onbegrijpelijk dat zo'n meesterwerk met zo weinig respect wordt behandeld. De opdrachtgever van dit gebouw was de bouw- en vastgoedmaatschappij L'Epargne Immobilière waarvan G. Matthysens afgevaardigd beheerder-

directeur was. Het ontwerp van dit gebouw is een uitzondering in het oeuvre van de architect. Is het eerder een ontwerp van een architect van zijn kantoor in de Jezusstraat? Een vergelijking van de handschriften op de bouwaanvragen van verschillende gebouwen die ontworpen zijn door het kantoor Matthysens kan misschien uitsluitsel geven.

Hoekgebouw Meir-lange Klarenstraat in art nouveau

detail zijingang

Schotenhof

In een aankondiging van het Handelsblad lezen we dat architect Georges Matthysens overleden is op 17 december op het Schotenhof en begraven op het Schoonselhof.

De verkaveling Schotenhof is ontstaan in 1904 en Koningshof in 1926. Het was de bedoeling van enkele Antwerpse kooplieden om gronden te verkopen voor buitenverblijven. Een groot hotel-restaurant moest het centrum worden voor ontmoeting en vermaak. Op zomerse dagen kwamen de gegoede Antwerpenaren met koets, auto of tram naar Schotenhof. De toegangsdraven werden bewaakt en alleen deftig geklede mensen kregen toegang. Mannen moesten een hoed en das dragen.

De villa's die op Schotenhof werden gebouwd, waren voornamelijk buitenverblijven. Sylvain De Jong, oprichter van de Minerva autofabriek en woonachtig op de Van Putlei koopt in 1910 de indrukwekkende villa 'Beau -Sejour' aan het rondpunt van de huidige Alfons Servaislei. Architecten Jos Bascourt, Frans Van Dijck en vele anderen bouwen er villa's of een cottage. Op de Beeldbank van de gemeente Schoten zijn er prachtige afbeeldingen te vinden. En volgens deze beeldbank zou architect Matthysens de villa 'Ten Velde' op de Alfons Servaislei nr. 52 gebouwd hebben. In 1908

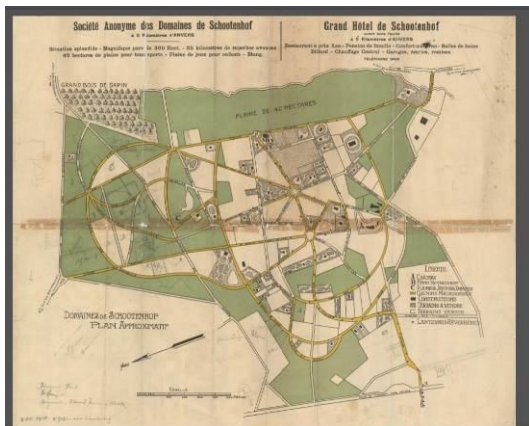
huwt de dochter van G. Matthysens. Op de uitnodiging staat 'Schootenhof'. Volgens de dienst bevolking van de gemeente Schoten is Georges Matthysens overleden in de huidige Eduard Belpairelei nr. 5 in 1921. De villa bestaat nog. Hij was er niet ingeschreven. De oude benaming van de straat was Bosduifweg. Hier staat de villa 'Les Ramiers' (bosduif). In een boekje over landelijke architectuur van 1907 staat er een foto van 'Les Ramiers' en vermelding architect Matthysens. Alleen is de foto niet juist. De afbeelding is villa 'Ten Velde'. Mogelijk heeft G. Matthysens nog meer villa's gebouwd op Schotenhof. Grondiger onderzoek kan hier uitsluitsel over geven. Over het interessante kantoor Georges Matthysens en medewerkers is nog heel wat onderzoek nodig om een duidelijk beeld te krijgen van hun bouwactiviteiten.

Foto 27: plattegrond Schotenhof

Foto 28: Beau -Séjour

Foto 29: Les Ramiers

Foto 30 : Villa Ten Velde

plattegrond Schotenhof

Beau -Séjour

Les Ramiers

Villa Ten Velde

Geraadpleegde bronnen:

Inventaris bouwkundig erfgoed, Schotenhof, Biartstraat en omgeving, Sint-Jozefstraat, Korte Leemstraat, A. Goemaerelei, architect Georges Matthysens
 Beeldbank, gemeente Schoten

Studiecentrum Vlaamse Muziek – componiste Maria Matthyssens, teksten Jan De Wilde, Nieuwsbrief SVM, nr. 36, 2005

Persblog.be Verhalen uit en over Gent. VOLK- François Van Rysselberghe: de gedreven uitvinder door Beatrijs De Vos

Archief Letterenhuis Antwerpen.

Bouwaanvragen Felixarchief, Schoonselhof inventaris

D. De Vos-Van Kleef, Le Nouvel Anvers, Cité-Jardin, De Nederlandse Boekhandel, Antwerpen, 1907

Van Abdijdomein tot villapark, Villershof, Schotenhof, Koningshof, door Roland Baetens en Paul Smits, Uitgeverij Pandora, 2003

Schoonselhof, Een eigentijdse visie op De Antwerpse Necropool, erfgoedcel Antwerpen, 2005

Van Zomerverblijf tot huis in de rij. Een studie over het Hof van Plaisantie in de Karel Oomsstraat nr 69, Alex Elaut, 1984

Foto's. Chris Van der Snickt, Letterenhuis, archief A. Elaut, beeldbank erfgoed Vlaanderen

25 Annees De Vie Anversoise- 1903-1928

Met dank aan:

Marcel Windey, Paul Van Mol, Marc Van Acker, Patrick De Meyer, Chris Van der Snickt, Dienst bevolking Schoten, Philippe Huijghebaert, Virginia Bilbao, Quinten Van Kerckhoven en Petra Maclot.

Schoentje lap

Ik zit hier weer vol blijde zorgen
Want ik werk en zing voor haar
Is t'vandaag niet , dan is't morgen
Maar mijn schoentjes moeten klaar
Trouwen wil ik trouwen wil ik
O de liefde maakt mij rap
Nog een gaatje , nog een draadje
Schoentje schoentje schoentje lap

Eerst uw eigen schoentjes maken
Zegt ze lachend : Ik wil een man
Die voor t'vrouwke en de snaken
Eerlijk brood verdienen kan
Trouwen wil ik trouwen wil ik
O de liefde maakt mij rap
Werken wil ik werken wil ik
Schoentje schoentje schoentje lap

Ik zing mijn liedje luid en blijde

Ik maak de schoentjes van mijn bruid
Met een strik van zwarte zijde
En dan is het liedje uit
Trouwen wil ik trouwen wil ik
O de liefde maakt mij rap
Werken wil ik werken wil ik
Schoentje schoentje schoentje lap

Ja eenieder mag het horen
Ik maak de schoentjes voor mijn kroost
Als er kinderen zijn geboren
Werken zal ik onverpoosd
Trouwen wil ik trouwen wil ik
O de liefde maakt mij rap
Werken zal ik werken zal ik
Schoentje schoentje schoentje lap

Source: <https://muzikum.eu/en/vlaamse-volksliederen/schoentje-lap-lyrics>

Aanvullingen of opmerkingen op deze rubriek zijn steeds welkom.

email: Alex.elaut@proximus.be of tel: 0478 311253

© Alex Elaut

Bistrot Nottebohm – zondag 12 februari

Aperitief van de Chef met amuse
Rundscarpaccio met zongedroogde
tomaat rucola en kaasschaafsels
Velouté van boschampignons
Varkenshaasje met kruidenkorst,
groentenassortiment,
hertoginneardappelen en een romig
sausje
Zoet bordje
Koffie of thee

Om iedereen de kans te geven zich in te schrijven, beperken we het aantal inschrijvingen per bewoner tot 3 personen, maar inschrijven op de wachtlijst is mogelijk. Inschrijven kan via de receptie (kantooruren) of via inge.melis@nottebohm.be

Dank zij het Bistrotteam dat op vrijwillige basis werkt en bestaat uit medewerkers en vrijwilligers kunnen prijzen gehandhaafd worden die iedereen toe laat hiervan te genieten. Het menu inclusief aperitief en twee glaasjes wijn kost
€ 35,00 voor bezoekers en slechts
€ 15,00 voor bewoners en bezoekers van de meander.

Gedichtenhoek – ingezonden door Ann Van Egdome

Februarizon

Weer gaat de wereld als een meisjeskamer open
het straatgebeuren zeilt uit witte verten aan
arbeiders bouwen met aluinen handen aan
een raamloos huis van trappen en piano's.
De populieren werpen met een schoolse nijging
elkaar een bal vol vogelstemmen toe
en héél hoog schildert een onzichtbaar vliegtuig
helblauwe bloemen op helblauwe zijde.

De zon speelt aan mijn voeten als een ernstig kind
Ik draag het donzen masker van
de eerste lentewind.

Paul Rodenko (1920-1976)

zo meen ik dat ook jij bent

zoals de koelte 's nachts langs lelies
en langs rozen
als wit koraal en parels diep in zee
zoals wat schoon is rustig schuilt
maar straalt wanneer ik schouwen wil
zo meen ik dat ook jij bent

als melk
als leem
en 't bleke rood van vaal gesteent
of porselein
zoals wat ver is en gering
en lang vergeten voor het oud is

zoals een waskaars en een koekoek
en een oud boek en een glimlach
en wat onverwacht en zacht is en het eerste
en wat schuchter en verlangend en vrijgevig
gaaf maar broos is
zo meen ik dat ook jij bent

Jan Hanlo (1912-1969)

Januari in beeld

Activiteitenkalender

*Graag een planning van de maand op je kamer?
Hang deze gerust op om mee te zijn.*

dag	datum	uur	activiteit
Woensdag	1 februari	10u30 14u30	Bewegingsgroep in de Nottebohmzaal Activiteit in de Nottebohmzaal
Donderdag	2 februari	14u30	Smul : Pannenkoeken lichtmis in café Biart
Vrijdag	3 februari	10u45 14u30	Eucharistie in café Biart Spelnamiddag in café Biart
Maandag	6 februari	10u30 14u30	Mathilde leest de krant voor Bingo jaren 30
Dinsdag	7 februari	14u30 15u00	Verwennamiddag in de Nottebohmzaal Handwerkclub in de Brabozaal
Woensdag	8 februari	10u30 14u30	Bewegingsgroep in de Nottebohmzaal Smul in café Biart : Quiz met Tapas
Donderdag	9 februari	14u30	Activiteit in de Nottebohmzaal
Vrijdag	10 februari	10u45 14u30	Eucharistie in café Biart André Rieu op groot scherm in de Nottebohmzaal
Maandag	13 februari	14u30	Bingo
Dinsdag	14 februari	11u30 15u00	Valentijnslunch in café Biart Handwerkclub in de Brabozaal
Woensdag	15 februari	10u30 14u30	Valentijns beweging Smul in café Biart : Macarons
Donderdag	16 februari	10u30 14u30	Nottebohm zingt ; Liefdes liedjes in de Linde * 1AB Voorstelling Sint-Pauluskerk door Gids in Nottebohmzaal
Vrijdag	17 februari	10u45 14u30	Eucharistie in café Biart Bloemschikken Valentijnsboeket met Mathilde in de Linde * 1AB

Maandag	20 februari	14u30	Bewegingsgroep in de Nottebohmzaal	
Dinsdag	21 februari	10u00	Kookworkshop in de Linde *1AB	
		14u30	Carnaval concert Music Brothers	
		15u00	Handwerkclub in de Brabozaal	
Woensdag	22 februari	10u30	Eucharistie Aswoensdag	
		14u30	Smul : Pruimentaart aswoensdag	
Donderdag	23 februari	10u30	Creatief atelier : Lente decoratie in de Linde *1AB	
		14u30	Bewonerskring in de Nottebohmzaal	
Vrijdag	24 februari	10u00	Tablet café in de Nottebohmzaal	
		14u30	Spelnamiddag in Café Biart	
		15u00	Koffie Hertoghe	
Maandag	27 februari	14u30	Bingo	
Dinsdag	28 februari	10u30	Hersengymnastiek in de Linde *1AB	
		14u30	Quiz in de Nottebohmzaal	
		15u00	Handwerkclub in de Brabozaal	

OPGELET: *De planning kan nog wijzigen. Raadpleeg daarom ook de weekkalenders die in de leefgroep omhoog gehangen.*

Uw artikel in de Nottebohm Actueel?

Dat kan! Stuur het naar animatie@nottebohm.be

Data om alvast in je agenda te zetten

Bistrot Nottebohm: 12 februari, 14 mei, 13 augustus, 8 oktober

Seizoensconcerten Cord'e Fori: Lente 17 maart, zomer 16 juni, herfst 8 september, winter 22 december

Jaarfeesten: lentefeest 29 april, zomerfeest 24 juni, herfstfeest 16 september, winterfeest 16 december

Zelf iets schrijven voor in de Nottebohm Actueel?

Stuur gerust door naar animatie@nottebohm.be